

Otázka: Environmentalismus

Předmět: Společenské vědy - Politologie, sociologie

Přidal(a): kailes

Masarykovo gymnázium, SZŠ a VOŠ zdravotnická Vsetín

Kamila Ovesná, 4.B

Environmentalismus

Seminární práce

Vedoucí práce: PhDr. Klumplerová Hana

Prohlašuji, že jsem seminární práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

OBSAH

ÚVOD

1 Obecná charakteristika

2 Historie

- 3 Představitelé
- 4 Hlavní rysy
- 5 Vnitřní členění
 - 5.1 Radikální environmentalismus
 - 5.2 Umírněný environmentalismus
- 6 Kritika environmentalismu
- 7 Ekologická hnutí a organizace

ZÁVĚR

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ÚVOD

Ve své seminární práci se budu zabývat politickou ideologií, která se zaměřuje především na životní prostředí, tedy environmentalismus. Jedná se o velmi důležitou ideologii, jejíž snahou je ošetřit přírodní zdroje pro budoucí generace, jelikož veškerý technický vývoj v moderní společnosti velmi rychle zasahuje do našich životů a tím přispívá k našemu individualismu a krátkozrakosti, takže nejsme schopni dlouhodobějšího a globálnějšího vhledu na zacházení s přírodou. Environmentalismus se nám proto snaží ukázat důležitost šetření neobnovitelných zdrojů energie a co nejméně znečišťovat životní prostředí.

Téma jsem si vybrala na základě již dříve připravené prezentace do předmětu Právo a politologie. Co se týče samotného zpracování, nejprve zde uvedu obecnou charakteristiku a poté se pokusím objasnit všechny ostatní důležité body této ideologie.

Touto prací chci poskytnout přehledné informace, které jsou založeny na podrobných popisech a vysvětlení. Doufám, že jimi dopomohu k lepšímu uchopení této ideologie.

1 Obecná charakteristika

Environmentalismus je plnohodnotná politická ideologie, která představuje filosofické a sociologické teorie, soubor názorů zabývající se vztahem lidstva k životnímu prostředí. Jejím hlavním cílem je změna společenských, politických a ekonomických mechanismů, které životní prostředí jakýmkoliv způsobem poškozují. Program této ideologie je tedy zaměřen na ochranu životního prostředí, kterému jsou podřízeny ostatní zájmy. Svým objektem je environmentalismus blízký vědnímu oboru environmentalistika zkoumající vztahy mezi přírodou a společností, případně ekologií, která se zabývá vztahy mezi prostředím a organismy.

2 Historie

Počátkem 60. let 20. století vznikl v USA tento myšlenkový směr jako reakce na ničení krajiny průmyslovou výrobou. Důsledkem toho se započala první environmentalistická hnutí a nátlakové skupiny jako *Greenpeace*, *Přátelé Země*, *Země na prvním místě*, *Earth First!*, *Friends of the Earth*. V 80. letech pak vznikají ve státech Evropského společenství *Strany zelených*, které se mimo jiné prosazují i ve volbách do zastupitelských orgánů. Teprve až v roce 1972 se začala společnost zabývat životním prostředím na mezinárodní úrovni. Tehdy založila OSN *Program na ochranu životního prostředí*. V současnosti je již mnoho podobných nadnárodních uskupení, které mají jedny a ty samé cíle. Příkladem nám může být *Evropská agentura pro životní prostředí (EEA)* a *Mezinárodní panel pro změny klimatu IPCC*.

3 Představitelé

Mezi nejznámější představitele můžeme řadit manžele Meadowsovi, kteří již v 70. letech ve své knize *„Meze růstu“ (1972)* projevili výstražné varování před lidskou expanzí a dobývání přírody. A tím dále pokračovali v navazující knize *„Překročení mezí“ (1995)*, v níž vzali na vědomí, že lidstvo již meze růstu a rozvoje překročilo, nebo se k tomu velmi rychle blíží. Avšak už v 60. letech se věnovali této problematice mnozí autoři. Značným příkladem je ekolog Paul Ehrlich a jeho kniha *„The Population Bomb“ (1968)*, ve které poukazuje na nevyhnutelnost populační exploze. Jiní autoři hledají východisko ve východních náboženstvích – A. Naess, G. Snyder. Tímto způsobem se ekologie dostává do podvědomí lidí a tím je také často diskutovaným

problémem. Za zakladatele a zároveň otce moderního environmentalismu je považován Aldo Leopold, který se zabýval studii životního prostředí.

4 Hlavní rysy

Ačkoliv je environmentalismus poměrně mladou stále se formující ideologií, přesto u něj nalezneme několik důležitých bodů:

- Kritika liberalismu, konzervatismu a marxismu – jsou považovány za ideologie industriální konzumní společnosti, jejímž hlavním tématem je dobývat a ovládat přírodu.
- Zvýšený důraz na individuální a kolektivní politickou zodpovědnost.
- Prosazování decentralizace a samosprávy jako podmínek participace (tj. účastnictví) a osobní zodpovědnosti na nejnižších úrovních – to vše v otázkách demokracie.

Ideje v rámci ekologické sféry:

- veškeré živočišné druhy žijící na Zemi, včetně člověka, mají vzájemné vazby
- životní a přírodní prostředí mají hodnotu samy o sobě, proto si zaslouží uznání, respekt a ochranu
- veškerá lidská činnost má v biosféře své následky

Těmito body se zastřešuje řada ekologických hnutí a organizací jako je například Strana zelených, která však není zcela jednotná ve způsobu prosazování svých názorů.

5 Vnitřní členění

Environmentalismus se diferencuje do dvou základních názorových proudů lišící se od sebe způsobem prosazování svých názorů. Můžeme jej tedy rozdělit na **radikální environmentalismus**, představovaný ekoterorismem, ekoanarchismem a dalšími antisystémovými proudy, **umírněný environmentalismus**, který se dále člení na nátlaková hnutí a participující skupiny. Lze také rozlišovat nábožensky-ideologickou rovinu na

základě míry ideologizace a též pragmatickou institucionálně-státní rovinu ochrany přírody.

5.1 Radikální environmentalismus

Tento názorový proud představuje silně ideologické a nábožně zabarvené myšlenky s antisystémovými požadavky. Přívrženci tohoto proudu vychází z eticky náboženského přesvědčení, že příroda je posvátná, a proto je nutné ji chránit.

Ne však pro člověka, ale pro ni samotnou. Mezi hlavní cíle patří dosažení harmonie mezi člověkem a přírodou, návrat člověka k přírodě a omezení konzumu. Do tohoto proudu se dále zavádějí další směry jako jsou *ekoterorismus*, *ekoanarchismus* a vycházejí z něj i *ekofeminismus*, *ekomarxismus*. Všechny tyto proudy usilují o radikální přeměnu dosavadní společnosti a způsobu života, což může vést k vysoké míře agresivity.

5.2 Umírněný environmentalismus

Zahrnuje v sobě mnohem optimističtější ideologické proudy, které zastávají názor, že není potřeba měnit společenské systémy. Ekologického rozvoje lze totiž dosáhnout správným rozhodováním státu. K dosažení environmentálních cílů je zde možné dvěma způsoby v rámci liberální demokracie, a to lobbingem a vlastní participací. K tomuto proudu obecně řadíme nátlaková hnutí a participující skupiny. K nejdůležitějším patří *Hnutí Duha*, které prosazuje vizi blížící se ekologické katastrofy a její prevence, jehož protipólem je hnutí *Děti Země*, které se snaží řešit konkrétní případy poškozování životního prostředí. Participující skupiny jsou pak *Strany zelených*, v jejichž programu jsou zabudovány environmentální soubory vědeckých, ekonomických i politických názorů na problémy typu znečišťování ovzduší, jaderná energie, ubývání fosilních paliv či globální oteplování uplatňující se ve státní politice.

6 Kritika environmentalismu

Environmentalismus si ve světě našel nemálo kritiků, či dokonce odpůrců, kteří proti němu vystupovali. Mezi nejznámějšími byl *John Maddox*, který ve své knize tvrdí, že ekonomický rozvoj neohrožuje životní prostředí, ale naopak obsahuje klíč k vyřešení

dnešních problémů. Dalším kritikem byl *Ron Arnold* zastávající názor, že lidská činnost a veškeré její produkty jsou součástí biosféry, znečištění proto není nežádoucí, ale je to přirozený důsledek života. Mezi české kritiky pak patří *Václav Klaus*, jehož názor spočívá v tom, že globální oteplování je způsobeno člověkem. Dále považuje environmentalismus a zelené hnutí za hrozbu lidské svobodě.

7 Ekologická hnutí a organizace

Ve světě již existuje velké množství politických stran, hnutí, skupin, které bojují a obhajují zásady environmentalismu.

Politické strany ve světě:

- Green Party of Slovakia
- Green Party of the United States
- Ecological Green Party (USA)
- Left Green Network (USA)
- The Greens (USA)
- Green Left of Croatia
- Ecology Generation (France)
- Green Party in Bulgaria (Zelena Partiya v Bulgariya)

Ekologická hnutí, organizace:

- Greenpeace
- World Wildlife Fund
- Friends of the Earth
- Děti Země
- Přátelé Země
- Hnutí Duha

Strany a hnutí v ČR:

- Strana zelených
- Strana pro otevřenou společnost

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se pokusila popsat myšlenky a zásady dané ideologie. Snažila jsem se ji obsáhnout tak, aby byla stručná a jasná. Doufám, že tato práce přinese čtenáři ucelený přehled a souhrn nejpodstatnějších informací.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[online]. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z:

<http://www.biocelt.estranky.cz/clanky/z-ruznych-koutu/k-zamysleni/environmentalismus.html>

[online]. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z:

<http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=7&tema=144>

[online]. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://policy.euweb.cz/view.php?id=27>